

Strgjfl. § 45 b. Besøk i fengsel

Kriminalomsorgen kan beslutte at besøk i fengsel skal gjennomføres i samsvar med råd fra Folkehelseinstituttet. Dersom pålegg om dette ikke overholdes, kan kriminalomsorgen avbryte besøket.

Etter en konkret vurdering kan kriminalomsorgen nekte besøk i fengsel dersom besøket vil innebære en særskilt fare for overføring av smitte. Dersom situasjonen krever det, kan kriminalomsorgen beslutte at det for en periode på inntil to uker som hovedregel ikke skal gjennomføres besøk i fengselet eller en nærmere angitt del av fengselet. Dersom det er strengt nødvendig, kan Kriminalomsorgsdirektoratet forlenge perioden med inntil to uker. Kriminalomsorgen skal legge til rette for at innsatte kan ha kontakt med personer utenfor fengsel ved bruk av fjernkommunikasjon.

Besøk fra advokat og offentlig myndighetsrepresentant, herunder diplomatisk eller konsulær representant, kan bare nektes dersom besøket ikke kan gjennomføres på en helsemessig forsvarlig måte. Ved nektelse av besøk etter dette ledd skal kriminalomsorgen legge til rette for kontakt ved bruk av fjernkommunikasjon. Kriminalomsorgsdirektoratet gir retningslinjer for praktiseringen av besøk fra advokat. Forsvarer som bistår klient ved bruk av fjernkommunikasjon etter bestemmelsen her, har krav på samme godtgjøring fra det offentlige som om bistanden ble gitt i fengselsbesøk.

Innsattes tilgang til helsetjenester kan ikke begrenses på grunnlag av denne bestemmelsen.

*Tilføyd ved lov 26 mai 2020 nr. 49, opphevet ved lov 26 mai 2020 nr. 49 (ikr. 1 nov 2020), tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 148, opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 148 (ikr. 1 juni 2021, se endringslovens § 45 f), tilføyd ved lov 11 juni 2021 nr. 71, opphevet ved lov 11 juni 2021 nr. 71 (ikr. 1 des 2021), tilføyd ved lov 17 des 2021 nr. 149. **Oppheves** ved lov 17 des 2021 nr. 149 som endret ved lov 17 juni 2022 nr. 62 (i kraft 1 juli 2023).*

45 b.1: Innledning:

Besøk er et viktig tiltak for å sikre at innsatte får opprettholde god kontakt med sine pårørende og andre under straffegjennomføringen. Kriminalomsorgen skal følgelig tilstrebe å tilrettelegge for gjennomføring av besøk såfremt dette fremstår som sikkerhetsmessig og helsemessig forsvarlig, jf. straffegjennomføringsloven § 31 flg.

Det er særlig viktig at kriminalomsorgen tilrettelegger for besøk fra barn i overensstemmelse med EMK art. 8 og FNs barnekonvensjon. Det er tilsvarende særlig viktig at kriminalomsorgen tilrettelegger for at mindreårige innsatte prioriteres med tanke på å få besøk fra sine pårørende/nærstående.

Under henvisning til smitterisiko i forbindelse med forekomst av COVID-19 i samfunnet, er det fastsatt midlertidige hjemler for gjennomføring av besøk for å redusere risikoen for smitteutbrudd i fengslene.

I utgangspunktet skal besøk gjennomføres, dersom dette kan skje under tilbørlig hensyntagen til de enhver tid gjeldende smittevernregler og -råd som gis fra myndighetene. Dette innebærer at kriminalomsorgen skal tilstrebe å tilrettelegge for gjennomføring av besøk ved å gjøre nødvendige tilpasninger for å forebygge eventuell smitterisiko ved å gjennomføre samtale om risiko med de som ønsker å komme på besøk, oppfordring til å overholde avstandsregler under besøk, sørge for tilgang til munnbind og desinfeksjonsmidler o.a. Kriminalomsorgen må også vurdere om det er mulig å redusere risiko ved å gjøre fysiske tilpasninger knyttet til selve gjennomføringen av besøk.

Dersom fysiske besøk ikke lar seg gjennomføre, skal kriminalomsorgen tilrettelegge for at det kan gjennomføres elektroniske besøk.

Søknader om besøkstillatelse å regne som enkeltsaker og skal behandles i overensstemmelse med forvaltningsloven, herunder med de krav som følger av begrunnelse. Så vel innvilgelser som avslag skal utformes skriftlig og registreres i KOMPIS og DocuLive

45 b.2: Om nektelse av besøk fra pårørende, familie eller andre personer som er vesentlige for den innsattes velferd:

Ved en smittesituasjon som innebærer en forhøyet eller en særlig høy smitterisiko knyttet til COVID-19, er det ikke mulig å tilrettelegge for en ordinær besøksordning fullt ut i overensstemmelse med straffegjennomføringsloven § 31. Det er imidlertid en målsetting å tilrettelegge for gjennomføring av ordinære besøk i overensstemmelse med gjeldende lov, forskrift og retningslinjer, med mindre:

- a) gjennomføringen av besøk representerer en særskilt smitte- eller helsefare eller
- b) sykefravær i kriminalomsorgen gjør det uforholdsmessig krevende å gjennomføre besøket

a) Besøket vil innebære en særskilt smitte- eller helsefare:

Enhver søknad om besøk skal følgelig vurderes konkret med tanke på risiko for smittespredning i fengselet grunnet særskilt smitte- eller helsefare hos den innsattes og/ eller den besøkende. Kriminalomsorgen må benytte tilgjengelige kilder for informasjon og kjent kunnskap om smitterisiko for å vurdere individuell risiko hos den innsatte og de besøkende. Det anbefales at innsatte og besøkende besvarer følgende spørsmål:

- Har du symptomer på luftveisinfeksjon (hoste, feber eller tungpustet)?
- Har du vært i nærkontakt med en som er mistenkt eller bekreftet smittet av Covid-19?
- Er du i karantene eller i isolasjon på grunn av covid-19?
- Er du kjent med FHI sine råd til befolkningen for å forebygge smitte?

Det vises til symptomoversikt fra Folkehelseinstituttet på nettsiden:

https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/fakta/hvis_du_mistenker_at_du_er_syk_med_covid-19/?term=&h=1

som kan gi ytterligere veiledning for å kartlegge og vurdere smitterisiko.

Videre må den konkrete smittesituasjonen i området fengselet er plassert i og smittesituasjonen der den besøkende er bosatt eller har oppholdt seg vektlegges i vurderingen av om det foreligger særskilt smitte- eller helsefare.

b) Sykefravær i kriminalomsorgen gjør det uforholdsmessig krevende å gjennomføre besøket
Besøk som skissert i retningslinjene her forutsetter imidlertid at kriminalomsorgen har bemanning som kan ivareta overvåking av de enkelte besøk og påse at gjennomføringen av besøk skjer på en forsvarlig måte. Besøk kan begrenses eller avslås dersom det grunnet sykefravær hos ansatte er uforholdsmessig krevende for kriminalomsorgen å gjennomføre det.

KDI bemerker i denne forbindelse at kriminalomsorgen selv må vurdere hvor tilgjengelige ressurser skal settes inn, og at eventuell redusert bemanning dermed kan resultere i en mer begrenset besøkstilbud i enkelte enheter. Alle enheter bør imidlertid tilstrebe å fordele tilgjengelige ressurser slik at fysiske besøk kan gjennomføres regelmessig og i et visst omfang.

Reglene gjelder for varetektsinnsatte og domsinnsatte, likevel slik at bestemmelsene ikke får betydning for ev. restriksjoner i adgang til besøk, kommunikasjon m.v. besluttet av påtalemyndigheten/ domstolen i anledning varetektsfengsling.

EMK art. 8 og FNs barnekonvensjon skal iakttas før det besluttes nektelse av besøk fra innsattes barn, jf. kriminalomsorgens menneskerettslige forpliktelser. Tilsvarende skal nevnte regelverk vurderes før mindreårige innsatte nektes besøk fra sine pårørende/ nærstående.

45 b.3: Særlig om besøk fra advokater, politi/ påtalemyndighet, andre aktører innen rettsvesenet, herunder tilsynsmyndigheter, samt frivillige organisasjoner:

Det er et overordnet mål at kritiske samfunnsfunksjoner sikres kontinuitet så langt det er mulig. Opprettholdelse av lov og orden er definert som en samfunnskritisk funksjon. Det er således nødvendig at kriminalomsorgen innretter sin virksomhet slik at advokater, politi/ påtalemyndighet og andre aktører innen rettsvesenet får ivarett sine oppgaver.

1. Politi-/ påtalemyndighet og advokater:

Representanter fra politi-/ påtalemyndighet, og advokater skal bestille og gjennomføre besøk på samme måte som angitt over. Regler om tiltak mot smitteskjerming, forbudet mot fysisk kontakt og gjeldende avstandsråd gjelder tilsvarende.

Kriminalomsorgen skal alltid tilrettelegge for fysiske besøk fra representanter fra politi/ påtalemyndighet og fra advokater, med mindre besøket ikke kan gjennomføres på en helsemessig forsvarlig måte. Fysiske besøk skal gjennomføres med tilfredsstillende smitteskjerming.

Dersom fengselet vurderer at et besøk fra politi, påtalemyndighet eller advokat ikke kan gjennomføres på en helsemessig forsvarlig måte, skal beslutning om å nekte besøk godkjennes av regionalt nivå forut for underretning.

Ved vurdering av om et besøk fremstår som helsemessig forsvarlig, forutsettes det som et utgangspunkt at alle tilgjengelige tiltak for smitteskjerming aktivt benyttes og at fysiske tilpasninger av besøket/besøksrommet og tilgjengelige kontrolltiltak etter straffegjennomføringsloven § 31 er vurdert. Iverksatte smitteskjermingstiltak må sammenholdes med individuelle forhold hos den innsatte og den besøkende, jf. 45a.2 a) over. Videre må også den konkrete smittesituasjonen i området enheten er plassert i og områder

besøkende er bosatt eller har oppholdt seg i vektlegges. Kriminalomsorgen bør ved vurderingen rådføre seg med helsepersonell. Dersom nevnte momenter tilsier at et besøk ikke kan gjennomføres helsemessig forsvarlig, kan besøket etter samtykke fra regionen i den enkelte sak nektes.

Dersom et fysisk besøk ikke vurderes å kunne gjennomføres på en helsemessig forsvarlig måte og dermed nektes, skal det tilbys og tilrettelegges for elektroniske besøk mellom advokaten og innsatte.

Andre personer som politi, påtalemyndighet eller advokat ønsker å ha med i forbindelse med fysiske og elektroniske besøk håndteres etter samme regler. Dette dreier seg typisk om tolker, sakkyndige mv. Det forutsettes at representanten fra politi, påtalemyndighet eller advokaten er tilstede under besøket, enten det gjennomføres fysisk eller elektronisk.

Reglen over gjelder tilsvarende for representanter for *Gjenopptakelseskommissjonen*

2. Tilsynsmyndigheter, herunder tilsynsrådene og Sivilombudsmannen:

Representanter fra ulike tilsynsmyndigheter, som representanter for tilsynsrådene og Sivilombudsmannen skal bestille og gjennomføre besøk til innsatte på samme måte som angitt over. Regler om tiltak mot smitteskjerming, forbudet mot fysisk kontakt og gjeldende avstandsråd gjelder tilsvarende.

Det skal også tilrettelegges for at uanmeldte besøk skal kunne gjennomføres.

Representanter fra tilsynsmyndighetene skal for øvrig gis adgang til øvrige deler av kriminalomsorgen, når dette følger av tilsynsoppdraget.

3. Særlig om besøk fra frivillige organisasjoner:

Representanter fra frivillige organisasjoner som må anses sentrale for rehabiliteringen av de innsatte, skal bestille og gjennomføre besøk på samme måte som angitt over. Regler om tiltak mot smitteskjerming, forbudet mot fysisk kontakt og gjeldende avstandsråd gjelder tilsvarende.

45 b.4: Om helseoppfølging av innsatte:

Oppfølgingen av innsattes helse skjer uavhengig av ovennevnte særregler om besøk. Nødvendige fysiske besøk for å ivareta innsattes helse skal følgelig gjennomføres uten begrensning av reglene her. Med helseoppfølging menes her somatisk og psykisk helseoppfølging.